

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ»**

для здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем
зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт

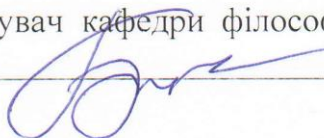
Розробник:

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності І. В. Балашенко.

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

Протокол від 27 серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності _____ (Є. Р. Борінштейн)

ЗМІСТ

1. Філософія та методологія науки у структурі підготовки фахівців з фізичної культури і спорту.....	4
2. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти.....	7
3. Завдання для самостійної роботи за змістовими модулями.....	7
4. Індивідуальні навчально-дослідні завдання (за вибором).....	21
5. Рекомендовані джерела інформації.....	22

ФІЛОСОФІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ У СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Курс «Філософія та методологія науки» спрямований на засвоєння найважливіших питань філософії науки, методології науки, теорії пізнання. У процесі вивчення дисципліни особливу увагу зосереджено на методологічних питаннях, важливих для майбутніх учених, які працюватимуть у різних галузях наукового знання, зокрема, у сфері фізичної культури та спорту. Курс передбачає вивчення основних положень, що сьогодні є найбільш актуальними у філософії та методології науки. Вивчення «Філософії та методології науки» повинне забезпечити засвоєння специфіки філософського осягнення світу, сприяти формуванню світоглядно-методологічної, гносеологічної компетентності здобувачів вищої освіти.

Студіювання сучасних методологічних підходів сприяє розумінню значущості інтеграції наукового знання, важливості сучасних міждисциплінарних галузей. Курс «Філософія та методологія науки» дозволяє здобувачам вищої освіти отримати знання з сучасних філософії та методології науки, уміти застосовувати їх у науковій і практичній діяльності. **Завданнями є:** формування здатності до комплексного аналізу феномена науки, ознайомлення з основними ідеями сучасних концепцій теорії пізнання, із провідними напрямками та основною проблемною сферою філософії науки, понятійним апаратом методології науки; систематизацію наукового знання у соціально-філософському та історико-філософському контекстах; дослідження особливостей філософії та методології науки як міждисциплінарної галузі; доведення значущості науки як феномена культури, що ґрунтується на класичних канонах науковості.

Мета вивчення дисципліни «Філософія та методологія науки»: забезпечити засвоєння здобувачами найважливіших питань філософії науки, методології науки, теорії пізнання; оволодіння понятійним апаратом методології науки та основними положеннями філософії і методології науки.

Очікувані програмні результати навчання.

ПРН 1 Визначати цілі і завдання досліджень, застосовувати наукові методи та сучасні методики їх вирішення; організовувати збір, обробку, систематизацію та аналіз даних наукових досліджень; аналізувати і узагальнювати наявний науково-методичний та дослідницький досвід в обраному виді професійної діяльності.

ПРН 12 Брати участь у дискусіях щодо сучасних наукових проблем галузі, застосовувати певні теорії та методи у вирішенні поставлених завдань у сфері фізичної культури і спорту.

ПРН 14 Дотримуватися принципів соціальної відповідальності та академічної доброчесності; нести відповідальність за прийняті рішення, зокрема у непередбачуваних умовах.

ПРН 15 Демонструвати творчість у професійній діяльності, гнучке мислення, відкритість до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 18 Діяти соціально відповідально та свідомо; приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів і гуманістичних ідеалів, розуміння

концепції сталого розвитку людства.

Очікувані результати вивчення дисципліни:

Після вивчення курсу здобувач вищої освіти за другим (магістерським) рівнем повинен **знати:**

- основні поняття, проблеми, завдання, які дозволяє розв'язати філософія науки, умови формування та способи існування філософії науки в історико-філософському контексті, найважливіші концепції сучасної філософії науки, розроблені в межах постпозитивістської традиції;

- основні проблемні ситуації зі сфери етики наукової діяльності;

- етапи формування науково-пізнавальної діяльності суспільства, найважливіші напрями, поняття філософії та методології науки;

- особливості науки в культурному просторі, передумови соціокультурної обумовленості наукового пізнання і знання, аналізувати становище науки у традиційному, індустріальному та постіндустріальному суспільствах, визначати взаємозв'язки науки і філософії, мистецтва, міфу;

- оволодіти основними філософсько-методологічними принципами, усвідомити необхідність «людиновимірного» аспекту науки як соціального феномена.

- варіанти визначення поняття «наука», основні характеристики науки, різні втілення науки як системи знань, виду діяльності та соціального інституту;

- критерії наукового знання, особливості розуміння науки в різні історичні епохи;

- особливості класичної, некласичної і постнекласичної науки, ключові наукові відкриття, що змінювали уявлення про науку;

- основні принципи трансформації наукового знання та закономірності його розвитку, внутрішні й зовнішні детермінанти, найважливіші концепції розвитку науки, особливості динаміки постнекласичної науки; закономірності трансформації сучасного українського суспільства;

- актуальні питання етики науки та академічної доброчесності; оцінювати значення глобальних проблем сучасності і місце науки в їх вирішенні.

Після вивчення курсу здобувач вищої освіти за другим (магістерським) рівнем повинен **уміти:**

- на ґрунті теоретичного знання у сфері філософії та методології науки сформувати самостійний критичний стиль мислення, власну світоглядну позицію, застосовувати набуті філософсько-методологічні знання у подальшій навчально-науковій діяльності.

- аналізувати особливості основних проблем провідних напрямів філософського знання та методології науки; характеризувати історико-філософський, соціально-філософський контексти основних методологічних проєктів; визначати базові засади наукового знання в сучасному його вигляді; визначати потенціал філософії та методології науки як міждисциплінарної галузі;

- застосовувати набуті знання під час аналізу актуальних проблем розвитку галузі фізичної культури та спорту, можливих стратегій розвитку

загальнонаукового знання; використовувати практично основні методологічні принципи аналізу проблем філософії науки, досліджувати проблематику концепцій філософії науки.

Після вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти за другим (магістерським) рівнем повинен бути **обізнаним** зі:

- змістом основних категорій філософії науки, структурою та динамікою наукового пізнання у різних їх проявах, завданням різних методів, які використовують у науковому дослідженні, особливостями соціокультурних чинників розвитку науки в різні періоди її розвитку;

- пізнанням як виробленням особливих пізнавальних одиниць, гносеологічних форм ставлення людини до дійсності; поняттям «соціальне пізнання» та його основними аспектами, у тому числі, для досліджень у галузі фізичної культури та спорту.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти у контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати **такі компетентності**:

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати складні спеціалізовані завдання та професійні проблеми у сфері фізичної культури і спорту, що передбачає проведення теоретичних і емпіричних досліджень із застосуванням інноваційних і творчих підходів та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1 Здатність удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень.

ЗК 2 Здатність до критичного аналізу, оцінювання й синтезу нових і складних ідей, до участі в критичному діалозі.

ЗК 3 Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 4 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань).

ЗК 7 Здатність діяти на основі етичних міркувань.

ЗК 8 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 9 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 10 Здатність до безперервної самоосвіти.

Спеціальні компетентності:

СК11 Здатність до розробки алгоритму змагальної діяльності та забезпечення його реалізації, аналізу ефективності.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Для здобувачів видами контролю є: індивідуальне опитування на практичних заняттях, тестування, есе, диспут, перевірка виконання практичних завдань, письмове опитування, залік.

Методи демонстрування результатів навчання: дискусія, усні доповіді, презентація результатів самостійної роботи.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Розподіл годин самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форми контролю
		денна	заочна	
1	Основні проблеми методологічного дослідження науки	5	10	Індивідуальна, групова співбесіда усне, письмове опитування виконання практичних завдань
2	Методологічні підходи до вивчення свідомості	6	10	
3	Сучасні тенденції і суперечності розвитку техногенної цивілізації	8	15	
4	Неопозитивізм – третій позитивізм.	4	5	
5	Т. Кун «Структура наукових революцій»: концепція історичної динаміки науки.	4	5	
6	Проблема традицій в розвитку науки.	5	5	
7	Зміна засад розуміння реальності в сучасній науковій картині світу: від незмінності до глобального еволюціонізму.	8	10	
Разом		40	60	

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ

Змістовий модуль 1. Філософсько-методологічні засади організації наукових досліджень

Тема 1. Загальні методологічні та філософські засади науки.

1. Схарактеризуйте поняття науки. Які основні аспекти його використання? 2. У чому полягає специфіка наукового знання? 3. Визначте сутність проблеми демаркації та основні критерії науковості. 4. Проаналізуйте взаємозв'язок науки та філософії. У чому полягають їх спільні й відмінні риси? 5. Проаналізуйте складові предмета навчальної дисципліни «Філософія та методологія науки». Як співвідносяться філософія науки та методологія науки? 6. Визначте основні риси поняття епістемології. В чому полягає сутність логіко-епістемологічного підходу до вивчення науки? 7. Як у класичному позитивізмі визначено сутність науки? 8. Схарактеризуйте зміст емпіріокритицистського підходу до науки. 9. Проаналізуйте особливості співвідношення філософії та науки в межах логічного позитивізму. 10. Проаналізуйте специфіку соціологічного та культурологічного підходів у дослідженні розвитку науки.

Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Антропологічні виміри філософських досліджень Дніпропетровськ: ДНУЗТ ім. акад. В. Лазаряна, 2014. 142 с.
2. Велика українська енциклопедія. Тематичний словник гасел з напрямку «Філософські науки» (філософія, логіка, етика, естетика). Київ : Енциклопедичне видавництво , 2019. 256 с.
3. Добронравова І. С. Практична філософія науки : зб. наук. пр. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Суми : Університетська книга, 2017. 351 с.
4. Добронравова І. С. Новітня філософія науки : Підручник для студентів філософських факультетів та аспірантів. Київ: Логос, 2009. 243 с.
5. Кравчук Л. В. Філософія і методологія науки : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник. Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. 271 с.
6. Петінова О. Б. Філософія науки : навч. посібник. Одеса, 2018 . електрон. опт. диск (CD-R).
7. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : навч. посібник / за ред. Г. І. Волинки . 2-ге вид. Київ : Каравела, 2011 . 368 с.
8. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : хрестоматія / В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова та ін. ; за ред. Г. І. Волинки . Київ : Каравела, 2010 . 464 с.

Допоміжна

9. Касьян В. І. Філософія: Відповіді на питання екзаменаційних білетів – URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii_uchebnye_posobija_uchebniki/kasjan_filosofija_vidpovidi_pitannja_ekzamenacijnikh_biletiv/27-1-0-3004
10. Копнин П.В. Гносеологические и логические основы науки. М.:Мысль, 1974. URL : <https://runivers.ru/lib/book6199/138461/>
11. Куайн У. Слово и объект. М.: Логос, Праксис, 2000. URL : <https://studfile.net/preview/2101103/page:16/>
12. Кузнецов В. И., Бургин М. С. Мир теорий и могущество разума. К.: Україна, 1992. 231 с.
13. Лакатос И. История науки и ее рациональные реконструкции. *Методология исследовательских программ*: пер. с англ. / И. Лакатос. М.: АСТ; Ермак, 2003. С. 323–327. URL : vanya-moryatoff.narod.ru/ID_98_345_00_334.htm
14. Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Озадовська Л. В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. К.: 2000. 300 с.
15. Фуко М. Археологія знання / Пер. з фр. К.: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2003. URL: https://platona.net/load/knigi_po.../fuko-arkheologiya-znannya-2003

16. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. Санкт-Петербург: А-сad, 1994. URL : http://lib.ru/CULTURE/FUKO/weshi.txt_with-big-pictures.html

17. Хакен Г. Синергетика как мост между естественными и социальными науками. *Синергетическая парадигма. Человек и общество в условиях нестабильности*. М.: Прогресс-Традиция, 2003. URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/sinergetika/german_khaken_sinergetika_izdanie_1980_goda/55-1-0-233

Інформаційні ресурси

18. Бібліотека філософських текстів URL: <http://www.bookam.net/genre/nauka/filosofija>

19. Електронна бібліотека Іхтіка. URL: <http://ihtik.lib.ru/index.html>

20. Кафедра філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua>

21. Культура: Новая философская энциклопедия : Онлайн URL: https://platona.net/board/novaja_filosofskaja_ehnciklopedija/.../3-1-0-2696

22. Методологія науки – Fajr URL : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.

23. Наукове пізнання: методологія та технології. URL : <http://nr.pdpu.od.ua>

24. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

25. Національна парламентська бібліотека України URL : <http://www.nplu.kiev.ua>.

26. Сообщество профессионалов hr-portal URL: <http://www.hr-portal.ru>.

27. Українське синергетичне товариство URL : <http://www.synergetics.org.ua>

28. Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою) URL: <http://plato.stanford.edu>

Тема 3. Методологія науки як підрозділ філософії науки

1. Соціокультурна природа та багатовимірність феномена науки. 2. Постпозитивістські проекти розвитку науки. 3. Вплив науки на розвиток техніки та технології. 4. Роль науки у вирішенні глобальних проблем сучасності. 5. Функція емпіричного пізнання в розвитку сучасної науки. 6. Поняття наукового факту та проблеми його осмислення. 7. Роль гіпотези у розвитку науки. 8. Значення експерименту в науковому дослідженні. 9. Моделювання як метод сучасної науки. Види моделей. 10. Загальна характеристика основних наукових революцій. 11. Поняття неklasичної науки. 12. Некласична та постнеklasична парадигми науки. 13. Метод верифікації: сутність та результати впровадження. 14. Фальсифікаціонізм К. Поппера як методологічний проект. 15. Концепція науково-дослідницьких програм. 16.

Поняття парадигми сучасної методології науки. 17. Поняття наукової спільноти та її вплив на розвиток науки. 18. Парадигмальні характеристики соціально-гуманітарного наукового пізнання. 19. Соціокультурні, ціннісні та світоглядні підстави: методи, ідеали і норми наукового пізнання, його еталони, регулятивні й імперативи. 20. Соціально-організаційні аспекти функціонування науки.

Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Велика українська енциклопедія. Тематичний словник гасел з напрямку «Філософські науки» (філософія, логіка, етика, естетика). Київ : Енциклопедичне видавництво , 2019. 256 с.
2. Добронравова І. С. Практична філософія науки : зб. наук. пр. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Суми : Університетська книга, 2017. 351 с.
3. Кравчук Л. В. Філософія і методологія науки : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник. Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. 271 с.
4. Методологические вопросы науковедения. Киев : УкрИНТЭИ, 2001 . 332 с.
5. Петінова О. Б. Філософія науки : навч. посібник. Одеса, 2018 . електрон. опт. диск (CD-R).
6. Філософія науки : підручник / за ред. І. С. Добронравової ; Київ: нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2018. 255 с.
7. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : навч. посібник / за ред. Г. І. Волинки . 2-ге вид. Київ : Каравела, 2011 . 368 с.
8. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : хрестоматія / В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова та ін. ; за ред. Г. І. Волинки . Київ : Каравела, 2010 . 464 с.

Допоміжна

9. Касьян В. І. Філософія: Відповіді на питання екзаменаційних білетів – URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/_uchebnye_posobija_uchebniki/kasjan_filosofija_vidpovidi_pitannja_ekzamenacijnikh_biletiv/27-1-0-3004
10. Копнин П.В. Гносеологические и логические основы науки. М.:Мысль, 1974. URL : <https://runivers.ru/lib/book6199/138461/>
11. Кузнецов В. И., Бургин М. С. Мир теорий и могущество разума. К.: Україна, 1992. 231 с.
12. Лакатос И. История науки и ее рациональные реконструкции. Методология исследовательских программ: пер. с англ. / И. Лакатос. М.: АСТ; Ермак, 2003. С. 323–327. URL : vanya-moryatoff.narod.ru/ID_98_345_00_334.htm

13. Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Озадовська Л. В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. К.: 2000. 300 с.
14. Патнэм Х. Разум, истина и история. М.: Праксис, 2002. С. 14-37, 283-294.
15. Порус В.Н. Рациональность. Наука. Культура. М., 2002. URL: <http://https://litmir.me/br/?b=68360>
16. Символ. Новая философская энциклопедия / Онлайн словники. URL : https://platona.net/board/novaja_filosofska_ja_ehnciklopedija/.../3-1-0-3015
17. Фуко М. Археологія знання / Пер. з фр. К.: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2003. URL: https://platona.net/load/knigi_po.../fuko-arkheologiya-znannya-2003
18. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. Санкт-Петербург: А-сэд, 1994. URL : http://lib.ru/CULTURE/FUKO/weshi.txt_with-big-pictures.html

Інформаційні ресурси

19. Бібліотека філософських текстів URL: <http://www.bookam.net/genre/nauka/filosofija>
20. Електронна бібліотека Іхтіка. URL: <http://ihtik.lib.ru/index.html>
21. Кафедра філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
22. Методологія науки – Fajr URL : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.
23. Наукове пізнання: методологія та технології. URL : <http://np.pdpu.od.ua>
24. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
25. Національна парламентська бібліотека України URL : <http://www.nplu.kiev.ua>.
26. Сообщество профессионалов hr-portal URL: <http://www.hr-portal.ru>.
27. Українське синергетичне товариство URL : <http://www.synergetics.org.ua>

Змістовий модуль 2. Методологія наукового дослідження.

Тема 4. Структура теоретичного знання і методи теоретичного дослідження.

1. Як співвідносяться поняття переднауки і науки? 2. Проаналізуйте основні концепції історичного виникнення науки. Визначте найважливіші риси кожної з них. 3. Чому в античному суспільстві наука та філософія виявилися тісно пов'язаними? 4. Схарактеризуйте специфіку історичного розвитку наукових знань середньовічного суспільства. 5. Еволюція поняття науки в Новий час. 6. Розкрийте основні характеристики наукового мислення Нового часу. 7. Зазначте характерні особливості стану сучасної «великої науки». 8. Що визначає місце науки у сучасному суспільстві? Якими є наслідки такого становища? 9. Яким є взаємозв'язок пізнання та людської діяльності? 10. Схарактеризуйте риси наукового пізнання щодо інших типів пізнавальної діяльності. 11. Визначте відмінності наукового та стихійно-емпіричного пізнання. 12. Проаналізуйте мету та завдання науки як процесу пізнання. 13. Функція передбачення процесів і явищ дійсності в науці. 14. Функція рефлексії в науковому пізнанні. 15. У чому полягає проблема визначення об'єкта наукового дослідження? 16. Визначте специфіку діяльності суб'єкта наукового пізнання.

Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Антропологічні виміри філософських досліджень Дніпропетровськ: ДНУЗТ ім. акад. В. Лазаряна, 2014. 142 с.
2. Велика українська енциклопедія. Тематичний словник гасел з напрямку «Філософські науки» (філософія, логіка, етика, естетика). Київ : Енциклопедичне видавництво , 2019. 256 с.
3. Добронравова І. С. Практична філософія науки : зб. наук. пр. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Суми : Університетська книга, 2017. 351 с.
4. Добронравова І. С. Новітня філософія науки : Підручник для студентів філософських факультетів та аспірантів. Київ: Логос, 2009. 243 с.
5. Кравчук Л. В. Філософія і методологія науки : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник. Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. 271 с.
6. Реброва О. Є. Методологічні основи педагогічної ментальності: культурологічний та професійний аспекти : монографія. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова , 2012. 283 с.
7. Петінова О. Б. Філософія науки : навч. посібник. Одеса, 2018 . електрон. опт. диск (CD-R).
8. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : навч. посібник / за ред. Г. І. Волинки . 2-ге вид. Київ : Каравела, 2011 . 368 с.

Допоміжна

9. Гадамер Г.-Г. Истина і метод. К.: Юніверс, 2000. т.1-2. URL : https://platona.net/load/knigi.../gadamer_istina_metod.../32-1-0-2809
10. Гадамер Г.-Г. Актуальность прекрасного. Феноменология URL: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii.../gadamer_g.../53-1-0-1492
11. Гірц К. Інтерпретація культур / Пер. з англ. К.: Дух і Література, 2001. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/girc/16.php
12. Касьян В. І. Філософія: Відповіді на питання екзаменаційних білетів – URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii /uchebnye_posobija _uchebniki /kasjan_filosofija_vidprovidi_pitannja_ekzamenacijnikh_biletiv/27-1-0-3004
13. Куайн У. Слово и объект. М.: Логос, Праксис, 2000. URL : <https://studfile.net/preview/2101103/page:16/>
14. Кузнецов В. И., Бургин М. С. Мир теорий и могущество разума. К.: Україна, 1992. 231 с.
15. Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Озадовська Л. В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. К.: 2000. 300 с.
16. Многоликая глобализация. Культурное разнообразие в современном мире. / Под ред. П. Бергера и С. Хантингтона. М.: Аспект Пресс, 2004. URL: <http://library.khpg.org/index.php?id=1402829558>
17. Пригожин И. Конец определённости. Время, хаос и новые законы природы. М.: Прогресс-Традиция, 2000. URL : https://platona.net/load/knigi _po_filosofii/sinergetika/prigozhin_i_konec_opredeljonnosti _vremja_khaos_i_novye_zakony_prirody_2000/55-1-0-1723
18. Символ. Новая философская энциклопедия / Онлайн словники. URL : https://platona.net/board/novaja_filosofskaaja_ehnciklopedija/.../3-1-0-3015

Інформаційні ресурси

19. Бібліотека філософських текстів URL: <http://www.bookam.net/genre/nauka/filosofija>
20. Електронна бібліотека Іхтіка. URL: <http://ihtik.lib.ru/index.html>
21. Кафедра філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
22. Культура: Новая философская энциклопедия : Онлайн URL: https://platona.net/board/novaja_filosofskaaja_ehnciklopedija/.../3-1-0-2696
23. Методологія науки – Fajr URL : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.
24. Наукове пізнання: методологія та технології. URL : <http://np.pdpu.od.ua>
25. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

26. Національна парламентська бібліотека України URL : <http://www.nplu.kiev.ua>.

27. Сообщество профессионалов hr-portal URL: <http://www.hr-portal.ru>.

Тема 5. Структура емпіричного знання і методи емпіричного дослідження.

1. Поняття методу в науці: основні дефініції. 2. Визначте зміст наукового методу і його специфіку порівняно з методами буденного пізнання. 3. Розкрийте сутність поняття «методологія наукового дослідження». 4. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання: спільне й відмінне. 5. Визначте зміст основних загальнологічних методів пізнання. 6. Метод спостереження: тлумачення, функції та роль у науці (зокрема, у сфері фізичної культури і спорту). Які види спостереження застосовують у науці? 7. Як пов'язані зі спостереженням методи порівняння, опису, вимірювання? 8. Схарактеризуйте сутність та функції експериментального дослідження. 9. Визначте специфіку основних методів теоретичного рівня наукового пізнання. 10. Яку функцію відіграють у науці історичний та логічний методи дослідження?

Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Велика українська енциклопедія. Тематичний словник гасел з напрямку «Філософські науки» (філософія, логіка, етика, естетика). Київ : Енциклопедичне видавництво , 2019. 256 с.

2. Добронравова І. С. Новітня філософія науки : Підручник для студентів філософських факультетів та аспірантів. Київ: Логос, 2009. 243 с.

3. Кравчук Л. В. Філософія і методологія науки : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник. Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. 271 с.

4. Сіверс В. А. Філософія науки : навч. посіб. Київ : Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, 2017. 147 с.

5. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : навч. посібник / за ред. Г. І. Волинки . 2-ге вид. Київ : Каравела, 2011 . 368 с.

6. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : хрестоматія / В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова та ін. ; за ред. Г. І. Волинки . Київ : Каравела, 2010 . 464 с.

Допоміжна

7. Лакатос И. История науки и ее рациональные реконструкции. Методология исследовательских программ: пер. с англ. / И. Лакатос. М.: АСТ; Ермак, 2003. С. 323–327. URL : vanya-moryatoff.narod.ru/ID_98_345_00_334.htm

8. Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Озадовська Л. В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. К.: 2000. 300 с.

9. Порус В.Н. Рациональность. Наука. Культура. М., 2002. URL: <http://https://litmir.me/br/?b=68360>

Інформаційні ресурси

10. Бібліотека філософських текстів URL: <http://www.bookam.net/genre/nauka/filosofija>

11. Кафедра філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua>

12. Методологія науки – Fajr URL : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.

13. Наукове пізнання: методологія та технології. URL : <http://np.pdpu.od.ua>

14. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

15. Національна парламентська бібліотека України URL : <http://www.nplu.kiev.ua>.

Тема 6. Виявлення обмеженості класичного ідеалу раціональності під час наукової революції початку ХХ століття.

1. Основні риси індуктивного методу Ф. Бекона. 2. Схарактеризуйте специфіку раціоналізму Р. Декарта та його дедуктивного методу. 3. Чим характеризуються методологічні концепції розвитку науки сучасної епохи? 4. Опишіть специфіку індуктивістської моделі зростання наукового знання. 5. У чому полягає сутність методології конвенціоналізму? Проаналізуйте зміст принципу П. Дюгема – У. Куайна. 6. Проаналізуйте принципи верифікації та фальсифікації наукового знання. Визначте зміст методології фальсифікаціонізму. 7. Концепція «третього світу» К. Поппера. 8. Проаналізуйте зміст і значення методології науково-дослідних програм І. Лакатоса. 9. Які аргументи Ст. Тулмін, П. Фейєрабенд висувають на протилежність існуванню методології наукового дослідження і застосування наукового методу? Чи можна з ними погодитися?

Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Антропологічні виміри філософських досліджень Дніпропетровськ: ДНУЗТ ім. акад. В. Лазаряна, 2014. 142 с.

2. Велика українська енциклопедія. Тематичний словник гасел з напрямку «Філософські науки» (філософія, логіка, етика, естетика). Київ : Енциклопедичне видавництво , 2019. 256 с.

3. Добронравова І. С. Новітня філософія науки : Підручник для студентів філософських факультетів та аспірантів. Київ: Логос, 2009. 243 с.
4. Кравчук Л. В. Філософія і методологія науки : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник. Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. 271 с.
5. Сіверс В. А. Філософія науки : навч. посіб. Київ : Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, 2017. 147 с.
6. Філософія науки : підручник / за ред. І. С. Добронравової ; Київ: нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2018. 255 с.
7. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : хрестоматія / В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова та ін. ; за ред. Г. І. Волинки . Київ : Каравела, 2010 . 464 с.
8. Штанько В. І. Філософія і методологія сучасної науки : підруч. для аспірантів усіх спец. Харків : ХНУРЕ, 2017. 177 с.

Допоміжна

9. Касьян В. І. Філософія: Відповіді на питання екзаменаційних білетів – URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii_uchebnye_posobija_uchebniki/kasjan_filosofija_vidpovidi_pitannja_ekzamenacijnikh_biletiv/27-1-0-3004
10. Куайн У. Слово и объект. М.: Логос, Праксис, 2000. URL : <https://studfile.net/preview/2101103/page:16/>
11. Кузнецов В. И., Бургин М. С. Мир теорий и могущество разума. К.: Україна, 1992. 231 с.
12. Лакатос И. История науки и ее рациональные реконструкции. Методология исследовательских программ: пер. с англ. / И. Лакатос. М.: АСТ; Ермак, 2003. С. 323–327. URL : vanya-moryatoff.narod.ru/ID_98_345_00_334.htm
13. Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Озадовська Л. В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. К.: 2000. 300 с.
14. Патнэм Х. Разум, истина и история. М.: Праксис, 2002. С. 14-37, 283-294.

Інформаційні ресурси

15. Бібліотека філософських текстів URL: <http://www.bookam.net/genre/nauka/filosofija>
16. Методологія науки – Fajr URL : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.
17. Наукове пізнання: методологія та технології. URL : <http://np.pdpu.od.ua>

18. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

19. Національна парламентська бібліотека України URL : <http://www.nplu.kiev.ua>.

20. Сообщество профессионалов hr-portal URL: <http://www.hr-portal.ru>.

Тема 10. Стилi наукового мислення i методологiчні принципи конкретних наук.

1. Наукова традиція: сутність, основні характеристики. 2. Опишіть поняття парадигми та її складників. 3. Яке місце традицій у розвитку «нормальної науки» (за Т. Куном)? 4. Як розрізняють наукові традиції за способом їх існування? 5. Проаналізуйте чинники та зміст наукової революції. 6. У чому полягають суперечності в концепції наукових революцій Т. Куна? Яке значення цієї концепції для характеристики науки? 7. Визначте поняття наукової раціональності. Відмінне в універсалістській та діяльнісній характеристиках раціональності. 8. Сутність класичного типу наукової раціональності. 9. Схарактеризуйте некласичний тип наукової раціональності. 10. Які основні риси постнекласичного типу наукової раціональності?

Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Антропологічні виміри філософських досліджень Дніпропетровськ: ДНУЗТ ім. акад. В. Лазаряна, 2014. 142 с.
2. Велика українська енциклопедія. Тематичний словник гасел з напрямку «Філософські науки» (філософія, логіка, етика, естетика). Київ : Енциклопедичне видавництво , 2019. 256 с.
3. Добронравова І. С. Практична філософія науки : зб. наук. пр. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Суми : Університетська книга, 2017. 351 с.
4. Добронравова І. С. Новітня філософія науки : Підручник для студентів філософських факультетів та аспірантів. Київ: Логос, 2009. 243 с.
5. Кравчук Л. В. Філософія і методологія науки : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник. Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. 271 с.
6. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : навч. посібник / за ред. Г. І. Волинки . 2-ге вид. Київ : Каравела, 2011 . 368 с.
7. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : хрестоматія / В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова та ін. ; за ред. Г. І. Волинки . Київ : Каравела, 2010 . 464 с.
8. Штанько В. І. Філософія і методологія сучасної науки : підруч. для аспірантів усіх спец. Харків : ХНУРЕ, 2017. 177 с.

Допоміжна

9. Зигмунт Бауман Индивидуализированное общество /Пер. с англ. под ред. В.Л. Иноземцева. М.: Логос, 2005. 390 с.
10. Гірц К. Інтерпретація культур / Пер. з англ. К.: Дух і Література, 2001. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/girc/16.php
11. Касьян В. І. Філософія: Відповіді на питання екзаменаційних білетів – URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii_uchebnye_posobija_uchebniki/kasjan_filosofija_vidpovid_i_pitannja_ekzamenacijnikh_biletiv/27-1-0-3004
12. Куайн У. Слово и объект. М.: Логос, Праксис, 2000. URL : <https://studfile.net/preview/2101103/page:16/>
13. Кузнецов В. И., Бургин М. С. Мир теорий и могущество разума. К.: Україна, 1992. 231 с.
14. Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Озадовська Л. В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. К.: 2000. 300 с.
15. Фуко М. Археологія знання / Пер. з фр. К.: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2003. URL: https://platona.net/load/knigi_po.../fuko-arkheologiya-znannya-2003

Інформаційні ресурси

16. Бібліотека філософських текстів URL: <http://www.bookam.net/genre/nauka/filosofija>
17. Електронна бібліотека Іхтіка. URL: <http://ihtik.lib.ru/index.html>
18. Методологія науки – Fajr URL : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.
19. Наукове пізнання: методологія та технології. URL : <http://np.pdpu.od.ua>
20. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
21. Національна парламентська бібліотека України URL : <http://www.nplu.kiev.ua>.
22. Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою) URL: <http://plato.stanford.edu>

Тема 12. Зміна засад розуміння реальності в сучасній науковій картині світу: від незмінності до глобального еволюціонізму.

1. Визначте специфіку науки як соціального інституту. 2. Проаналізуйте історичні особливості становлення соціального інституту науки. 3. Які основні риси характеризують наукову спільноту? Проаналізуйте її особливості на різних рівнях. 4. Опишіть специфіку діяльності наукової школи? Відмінне між науковою школою та науковим напрямом. 5. Розгляньте процес наукової

комунікації. 6. Проаналізуйте принципи сцієнтизму та антисцієнтизму. Визначте переваги й недоліки кожного із зазначених підходів. 7. У чому полягають соціальні передумови співпраці науки та держави? 8. Які основні наслідки і проблеми взаємодії науки та держави на сучасному етапі? 9. Етос науки Р. Мертона: тлумачення, основні принципи. Які інші моральні та етичні норми є важливими для наукової спільноти?

Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Антропологічні виміри філософських досліджень Дніпропетровськ: ДНУЗТ ім. акад. В. Лазаряна, 2014. 142 с.
2. Велика українська енциклопедія. Тематичний словник гасел з напрямку «Філософські науки» (філософія, логіка, етика, естетика). Київ : Енциклопедичне видавництво , 2019. 256 с.
3. Добронравова І. С. Практична філософія науки : зб. наук. пр. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Суми : Університетська книга, 2017. 351 с.
4. Добронравова І. С. Новітня філософія науки : Підручник для студентів філософських факультетів та аспірантів. Київ: Логос, 2009. 243 с.
5. Кравчук Л. В. Філософія і методологія науки : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник. Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. 271 с.
6. Семенюк Е. П. Філософія сучасної науки і техніки : підручник. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 363 с.
7. Сіверс В. А. Філософія науки : навч. посіб. Київ : Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, 2017. 147 с.
8. Філософія науки : підручник / за ред. І. С. Добронравової ; Київ: нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2018. 255 с.
9. Філософія освіти і науки : навч. посіб. / відп. ред.: І. С. Алексейчук, Л. І. Мозговий ; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України . Слов'янськ : Вид-во Маторіна Б. І. , 2019. 365 с.
10. Філософія та методологія економічної науки : підручник / за ред. В. М. Тарасевича. Дніпро : Економіка, 2019. 157 с.
11. Штанько В. І. Філософія і методологія сучасної науки : підруч. для аспірантів усіх спец. Харків : ХНУРЕ, 2017. 177 с.

Допоміжна

12. Зигмунт Бауман Индивидуализированное общество /Пер. с англ. под ред. В.Л. Иноземцева. М.: Логос, 2005. 390 с.
13. Зигмунт Бауман. Глобализация. Последствия для человека и общества. Перевод на русский язык: М. Л. Коробочкин М. : Центр

15.05.2012. URL: <https://gtmarket.ru/laboratory/basis/4985/4991>

14. Гелд Д., Мак-Грю Глобалізація / антиглобалізація. К.: «К. І. С.», 2004. URL : <https://toloka.to/t100508>

15. Гіденс. Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. К.: Альтерпрес, 2004. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Giddens_Anthony/Nestrymnyi_svit_iak_hlobalizatsiia_peretvoriue_nashe_zhyttia.pdf?PHPSESSID=2e2a17de18ba0a93e863321875c372db

16. Гірц К. Інтерпретація культур / Пер. з англ. К.: Дух і Література, 2001. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/girc/16.php

17. Куайн У. Слово и объект. М.: Логос, Праксис, 2000. URL : <https://studfile.net/preview/2101103/page:16/>

18. Кузнецов В. И., Бургин М. С. Мир теорий и могущество разума. К.: Україна, 1992. 231 с.

19. Лакатос И. История науки и ее рациональные реконструкции. Методология исследовательских программ: пер. с англ. / И. Лакатос. М.: АСТ; Ермак, 2003. С. 323–327. URL : vanya-moryatoff.narod.ru/ID_98_345_00_334.htm

20. Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Озадовська Л. В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. К.: 2000. 300 с.

21. Многоликая глобализация. Культурное разнообразие в современном мире. / Под ред. П. Бергера и С. Хантингтона. М.: Аспект Пресс, 2004. URL: <http://library.khpg.org/index.php?id=1402829558>

22. Пригожин И. Конец определённости. Время, хаос и новые законы природы. М.: Прогресс-Традиция, 2000. URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/sinergetika/prigozhin_i_konec_opredeljonnosti_vremja_khaos_i_novye_zakony_prirody_2000/55-1-0-1723

23. Символ. Новая философская энциклопедия / Онлайн словники. URL : https://platona.net/board/novaja_filosofskaja_ehnciklopedija/.../3-1-0-3015

24. Тоффлер Е. Третья волна / Пер. з англ. А. Євса. К.: Вид. дім “Всесвіт”, 2000. 480 с.

25. Уткин А. И. Глобализация: процесс и осмысление. М.: “Логос”, 2001. URL: https://platona.net/load/zhurnaly_po_filosofii/...2014.../39-1-0-5215

26. Уэбстер Ф. Теории информационного общества. / Пер. с англ. М. В. Арапова, Н. В. Малыхиной. М.: Аспект Пресс, 2004. URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/socialnaja.../24-1-0-4649

27. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. Санкт-Петербург: А-сэд, 1994. URL : http://lib.ru/CULTURE/FUKO/weshi.txt_with-big-pictures.html

28. Хакен Г. Синергетика как мост между естественными и социальными науками. Синергетическая парадигма. Человек и общество в условиях нестабильности. М.: Прогресс-Традиция, 2003. URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/sinergetika/german_khaken_sinergetika_izdanie_1980_goda/55-1-0-233

Інформаційні ресурси

29. Бібліотека філософських текстів URL: <http://www.bookam.net/genre/nauka/filosofija>

30. Електронна бібліотека Іхтіка. URL: <http://ihtik.lib.ru/index.html>

31. Кафедра філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua>

32. Культура: Новая философская энциклопедия : Онлайн URL: https://platona.net/board/novaja_filosofskaja_ehnciklopedija/.../3-1-0-2696

33. Методологія науки – Fajr URL : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.

34. Наукове пізнання: методологія та технології. URL : <http://np.pdpu.od.ua>

35. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

36. Національна парламентська бібліотека України URL : <http://www.nplu.kiev.ua>.

37. Сообщество профессионалов hr-portal URL: <http://www.hr-portal.ru>.

38. Українське синергетичне товариство URL : <http://www.synergetics.org.ua>

39. Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою) URL: <http://plato.stanford.edu>

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ (ЗА ВИБОРОМ)

Індивідуальна робота передбачає підготовку есе обсягом 1 сторінка. Презентація результатів самостійної роботи, захист індивідуального завдання.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (за вибором)

№ з/п	Завдання	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Наукові організації та підготовка кадрів в Україні.	10	20
2.	Соціальні фактори та їх роль у формуванні наукових шкіл.		

3.	Філософія і сучасна методологія науки: тенденції взаємозв'язку та взаємовпливу.		
4	Наукознавство: зміст, завдання та місце в системі наук.		
5.	Основні проблеми сучасної філософії та методології науки.		
6.	Проблема рівнів наукового пізнання в сучасній методології науки.		
7.	Наукове пізнання як вид духовної діяльності та спосіб теоретичного освоєння дійсності.		
8.	Концепція і теорія як форми наукового пізнання.		
9.	Футурологічні прогнози західних дослідників.		
10.	Інтуїція та її роль у науковому пізнанні		
	На виконання теми за вибором	20	20

Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Антропологічні виміри філософських досліджень Дніпропетровськ: ДНУЗТ ім. акад. В. Лазаряна, 2014. 142 с.
2. Велика українська енциклопедія. Тематичний словник гасел з напрямку «Філософські науки» (філософія, логіка, етика, естетика). Київ : Енциклопедичне видавництво , 2019. 256 с.
3. Добронравова І. С. Практична філософія науки : зб. наук. пр. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Суми : Університетська книга, 2017. 351 с.
4. Добронравова І. С. Новітня філософія науки : Підручник для студентів філософських факультетів та аспірантів. Київ: Логос, 2009. 243 с.
5. Кравчук Л. В. Філософія і методологія науки : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник. Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. 271 с.
6. Методологические вопросы науковедения. Киев : УкрИНТЭИ, 2001 . 332 с.
7. Реброва О. Є. Методологічні основи педагогічної ментальності: культурологічний та професійний аспекти : монографія. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова , 2012. 283 с.
8. Петінова О. Б. Філософія науки : навч. посібник. Одеса, 2018 . електрон. опт. диск (CD-R).
9. Семенюк Е. П. Філософія сучасної науки і техніки : підручник. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 363 с.
10. Сіверс В. А. Філософія науки : навч. посіб. Київ : Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, 2017. 147 с.

11. Філософія науки : підручник / за ред. І. С. Добронравової ; Київ: нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2018. 255 с.

12. Філософія освіти і науки : навч. посіб. / відп. ред.: І. С. Алексейчук, Л. І. Мозговий ; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України . Слов'янськ : Вид-во Маторіна Б. І. , 2019. 365 с.

13. Філософія та методологія економічної науки : підручник / за ред. В. М. Тарасевича. Дніпро : Економіка, 2019. 157 с.

14. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : навч. посібник / за ред. Г. І. Волинки . 2-ге вид. Київ : Каравела, 2011 . 368 с.

15. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : хрестоматія / В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова та ін. ; за ред. Г. І. Волинки . Київ : Каравела, 2010 . 464 с.

16. Штанько В. І. Філософія і методологія сучасної науки : підруч. для аспірантів усіх спец. Харків : ХНУРЕ, 2017. 177 с.

Допоміжна

17. Зигмунт Бауман Индивидуализированное общество /Пер. с англ. под ред. В.Л. Иноземцева. М.: Логос, 2005. 390 с.

18. Зигмунт Бауман. Глобализация. Последствия для человека и общества. Перевод на русский язык: М. Л. Коробочкин М. : Центр гуманитарных технологий. 2004. — 15.05.2012. URL: <https://gtmarket.ru/laboratory/basis/4985/4991>

19. Гадамер Г.-Г. Истина і метод. К.: Юніверс, 2000. т.1-2. URL : https://platona.net/load/knigi.../gadamer_istina_metod.../32-1-0-2809

20. Гадамер Г.-Г. Актуальность прекрасного. Феноменология URL: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii.../gadamer_g.../53-1-0-1492

21. Гелд Д., Мак-Грю Глобалізація / антиглобалізація. К.: «К. І. С.», 2004. URL : <https://toloka.to/t100508>

22. Гіденс. Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. К.: Альтерпрес, 2004. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Giddens_Anthony/Nestrymnyi_svit_iak_hlobalizatsiia_peretvoriue_nashe_zhyttia.pdf?PHPSESSID=2e2a17de18ba0a93e863321875c372db

23. Гірц К. Інтерпретація культур / Пер. з англ. К.: Дух і Література, 2001. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/girc/16.php

24. Касьян В. І. Філософія: Відповіді на питання екзаменаційних білетів – URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii /uchebnye_posobija _uchebniki /kasjan_filosofija_vidpovidi_pitannja_ekzamenacijnikh_biletiv/27-1-0-3004

25. Копнин П.В. Гносеологические и логические основы науки. М.:Мысль, 1974. URL : <https://runivers.ru/lib/book6199/138461/>

26. Куайн У. Слово и объект. М.: Логос, Праксис, 2000. URL : <https://studfile.net/preview/2101103/page:16/>
27. Кузнецов В. И., Бургин М. С. Мир теорий и могущество разума. К.: Україна, 1992. 231 с.
28. Лакатос И. История науки и ее рациональные реконструкции. Методология исследовательских программ: пер. с англ. / И. Лакатос. М.: АСТ; Ермак, 2003. С. 323–327. URL : vanya-moryatoff.narod.ru/ID_98_345_00_334.htm
29. Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Озадовська Л. В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. К.: 2000. 300 с.
30. Многоликая глобализация. Культурное разнообразие в современном мире. / Под ред. П. Бергера и С. Хантингтона. М.: Аспект Пресс, 2004. URL: <http://library.khpg.org/index.php?id=1402829558>
31. Патнэм Х. Разум, истина и история. М.: Праксис, 2002. С. 14-37, 283-294.
32. Порус В.Н. Рациональность. Наука. Культура. М., 2002. URL: <http://https://litmir.me/br/?b=68360>
33. Пригожин И. Конец определённости. Время, хаос и новые законы природы. М.: Прогресс-Традиция, 2000. URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/sinergetika/prigozhin_i_konec_opredeljonnosti_vremja_khaos_i_novye_zakony_prirody_2000/55-1-0-1723
34. Символ. Новая философская энциклопедия / Онлайн словники. URL : https://platona.net/board/novaja_filosofskaja_ehnciklopedija/.../3-1-0-3015
35. Степин В.С. Синергетика и системный анализ. М.: Прогресс-Традиция, 2004. URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/...i.../55-1-0-262
36. Тоффлер Е. Третья хвиля / Пер. з англ. А. Євса. К.: Вид. дім “Всесвіт”, 2000. 480 с.
37. Уткин А. И. Глобализация: процесс и осмысление. М.: “Логос”, 2001. URL: https://platona.net/load/zhurnaly_po_filosofii/...2014.../39-1-0-5215
38. Уэбстер Ф. Теории информационного общества. / Пер. с англ. М. В. Арапова, Н. В. Малыхиной. М.: Аспект Пресс, 2004. URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/socialnaja.../24-1-0-4649
39. Франкел Б. Постіндустріальні утопісти. К.: Ніка-Центр, 2005. URL : <https://www.yakaboo.ua/ua/postindustrial-ni-utopisti.html>
40. Фуко М. Археологія знання / Пер. з фр. К.: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2003. URL: https://platona.net/load/knigi_po.../fuko-arkheologiya-znannya-2003

41. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. Санкт-Петербург: А-сэд, 1994. URL : http://lib.ru/CULTURE/FUKO/weshi.txt_with-big-pictures.html

42. Хакен Г. Синергетика как мост между естественными и социальными науками. Синергетическая парадигма. Человек и общество в условиях нестабильности. М.: Прогресс-Традиция, 2003. URL : https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/sinergetika/german_khaken_sinergetika_iz_danie_1980_goda/55-1-0-233

Інформаційні ресурси

43. Бібліотека філософських текстів URL: <http://www.bookam.net/genre/nauka/filosofija>

44. Електронна бібліотека Іхтіка. URL: <http://ihtik.lib.ru/index.html>

45. Кафедра філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua>

46. Культура: Новая философская энциклопедия : Онлайн URL: https://platona.net/board/novaja_filosofskaja_ehnciklopedija/.../3-1-0-2696

47. Методологія науки – Fajr URL : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.

48. Наукове пізнання: методологія та технології. URL : <http://np.pdpu.od.ua>

49. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

50. Національна парламентська бібліотека України URL : <http://www.nplu.kiev.ua>.

51. Сообщество профессионалов hr-portal URL: <http://www.hr-portal.ru>.

52. Українське синергетичне товариство URL : <http://www.synergetics.org.ua>

53. Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою) URL: <http://plato.stanford.edu>